

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive study) เพื่อศึกษาการรับรู้และการตอบสนองของมารดาต่อสื่อสัญญาณทารก ของมารดาขณะพาบุตรอายุ 6 เดือนมารับการตรวจสุขภาพ และวัคซีนป้องกันโรค ที่คลินิกสุขภาพเด็กดี แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ระหว่าง วันที่ 29 พฤษภาคม ถึงวันที่ 8 สิงหาคม 2543

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นมารดาที่พาบุตรอายุ 6 เดือนมารับการตรวจสุขภาพ และวัคซีนป้องกันโรคที่คลินิกสุขภาพเด็กดี แผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลมหาสารคาม ซึ่งเลี้ยงบุตรด้วยตนเองตั้งแต่แรกเกิด โดยบุตรเป็นทารกเกิดครบกำหนด ไม่มีความพิการแต่กำเนิดและไม่ป่วยเป็นโรคเรื้อรัง ที่มารับการตรวจสุขภาพและวัคซีนป้องกันโรคตั้งแต่เดือน พฤษภาคม ถึง เดือน สิงหาคม 2543 กลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 100 ราย โดยคำนวณจากร้อยละ 25 ของประชากรในปี 2542 (เพชรน้อย ดิษฐ์ช่วงชัย ศิริพร ขัมภลิจิตและทัศนีย์ นะแสง, 2536) ซึ่งมีทารกอายุ 6 เดือน มารับบริการจำนวน 400 ราย (ทะเบียนคลินิกสุขภาพเด็กดี โรงพยาบาลมหาสารคาม, 2542)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของมารดา มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดและปลายปิด ประกอบด้วยข้อคำถามเรื่อง อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ลักษณะอาชีพ รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ลักษณะของครอบครัว ลำดับที่ของบุตรคนปัจจุบัน ประสบการณ์ในการเลี้ยงดูเด็ก การได้รับการสอนหรือคำแนะนำเรื่องการเลี้ยงดูเด็กและระยะเวลาในการเลี้ยงดูบุตร

ส่วนที่ 2 การรับรู้และการตอบสนองของมารดาต่อสื่อสัญญาณทารก ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยความรู้จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน

1. การรับรู้ของมารดาต่อสื่อสัญญาณทารกจำแนกตามสื่อสัญญาณทารกที่แสดงออกอย่างชัดเจนและไม่ชัดเจน ลักษณะข้อคำถามมีคำตอบให้เลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ ซึ่งครอบคลุมเนื้อหา ดังนี้ สื่อสัญญาณที่ทารกแสดงออกถึงความหิว อิ่มและไม่ต้องการให้ป้อนอาหารต่อ พุดคุยหรือเล่นด้วย ความต้องการจะหยุดเล่นหรือต้องการการพักผ่อน ความเจ็บปวด ความสุข และความไม่สุขสบาย

2. การตอบสนองของมารดาต่อสื่อสัญญาณทารก มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด ที่สอบถามการปฏิบัติของมารดาต่อทารกเมื่อรับรู้ถึงสื่อสัญญาณที่ทารกแสดงออกครอบคลุมเนื้อหา ดังนี้ สื่อสัญญาณที่ทารกแสดงออกถึงความหิว อิ่มและไม่ต้องการให้ป้อนอาหารต่อ พุดคุยหรือเล่นด้วย ความต้องการจะหยุดเล่นหรือต้องการการพักผ่อน ความเจ็บปวด ความสุขและความไม่สุขสบาย โดยให้มารดาระบุด้วยว่าปฏิบัติกิจกรรมใดเป็นอันดับ 1 2 3

การควบคุมคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นนี้นำไปตรวจสอบเนื้อหาโดยปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิทางการแพทย์จำนวน 5 ท่าน (ภาคผนวก ง) โดยได้ค่าดัชนีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity index : CVI) เท่ากับ .84 หลังจากแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำไปตรวจสอบความชัดเจนของข้อคำถาม โดยนำไปทดลองใช้กับมารดาที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กำหนด จำนวน 10 ราย ที่โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี พบว่ามีความชัดเจน

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การเข้าร่วมการวิจัยนี้จะให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเอง หลังจากที่ผู้วิจัยได้อธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้ทราบ รวมทั้งชี้แจงให้ทราบว่าข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างจะถือเป็นความลับ และในการรวบรวมข้อมูลจะไม่ระบุชื่อ หรือที่อยู่ของกลุ่มตัวอย่าง การวิเคราะห์ข้อมูลจะวิเคราะห์ในภาพรวมและข้อมูลที่ได้อาจใช้ประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้น หากกลุ่มตัวอย่างยินดียินยอมเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยจะให้ตอบแบบสัมภาษณ์จนครบพร้อมทั้งแจ้งให้ทราบว่าหาก

กลุ่มตัวอย่างไม่ต้องการตอบแบบสัมภาษณ์จนครบก็สามารถทำได้ตลอดเวลา หรือถ้ากลุ่มตัวอย่างปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัยก็จะมีผลกระทบใด ๆ ต่อบริการที่กลุ่มตัวอย่างจะได้รับจากโรงพยาบาลมหาสารคาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษครั้งนี้ผู้วิจัยจะดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอนตามลำดับดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือผ่านจากคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลมหาสารคามเพื่อขออนุญาตประสงค์ของการวิจัยและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล
2. เมื่อได้รับหนังสืออนุมัติจากผู้อำนวยการโรงพยาบาลมหาสารคาม ผู้วิจัยขอพบฝ่ายการพยาบาล หัวหน้าแผนกผู้ป่วยนอก หัวหน้าคลินิกสุขภาพเด็กดี เพื่อขออนุญาตประสงค์และขอความร่วมมือในการทำวิจัย
3. ผู้วิจัยสำรวจรายชื่อทารกที่จะมารับการตรวจสุขภาพและวัคซีนป้องกันโรค ที่คลินิกสุขภาพเด็กดี ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในแต่ละสัปดาห์
4. ผู้วิจัยติดต่อมารดาทารกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแล้วแนะนำตนเอง อธิบายวัตถุประสงค์ขอความร่วมมือและชี้แจงให้ทราบว่าข้อมูลทั้งหมดจะเก็บเป็นความลับและนำมาใช้ในการวิจัยเท่านั้น เมื่อมารดายินยอมเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยสัมภาษณ์มารดาและลงบันทึกข้อมูลในแบบสัมภาษณ์ด้วยตนเอง การสัมภาษณ์การรับรู้ต่อสื่อสัญญาณทารกนั้นผู้วิจัยถามกลุ่มตัวอย่างถึงการรับรู้ว่าการแสดงออกอย่างไรในแต่ละสื่อสัญญาณ โดยให้นึกย้อนไปตั้งแต่ทารกแรกเกิดจนถึงปัจจุบัน หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงถามกลุ่มตัวอย่างถึงการตอบสนองต่อสื่อสัญญาณทารกนั้น ๆ โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบว่าทำอะไรบ้างเป็นอันดับที่ 1 2 และ 3
5. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ก่อนที่จะนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/FW 9.01 (Statistical Package for the Social Science/ For windows version 9.01) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์การรับรู้ของมารดาต่อสื่อสัญญาณของทารก โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละและการจัดกลุ่มคำตอบ โดยแบ่งสื่อสัญญาณออกเป็นสื่อสัญญาณที่ทารกแสดงออกอย่างชัดเจนและไม่ชัดเจน
3. การวิเคราะห์การตอบสนองของมารดาต่อสื่อสัญญาณของทารก โดยการจัดกลุ่มคำตอบตามลำดับกิจกรรมการตอบสนองของมารดา